

Jan Amos Komenský a jeho CESTA SVĚTLA

Poprsí „učitele národů“ Jana Amose Komenského (1592 – 1670) dodnes zdobí nejednu školu – a právem, protože jde o jednoho z mála českých učenců, jejichž význam přesáhl naše pohraniční hory. Jenže obraz, který o něm byl v moderní době cíleně vytvářen, není úplný. Téměř nikdo dnes například neví, že Komenský se velmi usilovně zabýval i sestrojováním stroje zvaného perpetuum mobile.

Ale nejen to. *Orbis pictus, Labyrint světa a ráj srdce...* ano, to jsme se učili ve škole. Vsadím se ale, že žádný učitel žákům neprozradil názvy některých dalších Komenského děl, jako třeba *Zpráva o samovolném pohybu, Ustavičný pohyb, Dějiny ustavičného pohybu* či *O umění samovolného pohybu*. Má to hned několik důvodů. Jednak se tyto spisy z velké části ztratily, především ale představují tak trochu šmouhu na pověsti světově proslulého pedagoga. Jen uvažte: učitel národů, a zabývá se něčím tak zjevně nesmyslným, pomýleným a odporujícím základním fyzikálním zákonům.

Perpetuum mobile ale není jedinou neznámou stránkou životní a vědecké dráhy Jana Amose Komenského. Někteří badatelé také soudí, že stál u zrodu tajné společnosti rozezkrciánů, od nichž údajně vede přímá cesta k pověstným svobodným zednářům. O rozezkrciánské minulosti Komenského nespekulují jen potřeštění vyznavači konspirativních teorií nebo paranoici, kteří za vším vidí tajné spolky. Souhlasí s ní i někteří seriózní vědci.

Indicie, naznačující spřízněnost velkého pedagoga s tajnými společnostmi, jsou opravdu těžko přehledně utulné. Stojí především na nápadně shodě nejen v myšlenkách, ale dokonce i v používané symbolice a slovníku. Týká se to především jeho díla *Via lucis (Cesta světla)*, ale i dalších spisů, kde shrnuje své názory na správné uspořádání lidské společnosti.

Komenský například často mluví o „chrámu vědy“, o dosažení „pravého světla“ – a doufá, že k tomuto vrcholnému cíli dovede lidstvo tajný sbor učenců („collegium lucis“ – „spolek světla“), čímž nastane věk míru

a pravdy na celé planetě. Podobné formulace se téměř doslova opakují v pozdějších zednářských spisech. Komenský ve svých dílech používá i symboliku Šalamounova chrámu: obraz zlomeného sloupu stojícího na krychli nebo trojici mystických sloupů (opět zednářské atributy). Takových náznaků by se u něj dalo najít neobvykle mnoho.

Ale nejen to. Roku 1651 Komenský prý dokonce uherskému vládci Zikmundovi Rákocziemu navrhl vytvoření tajné společnosti, která by se řídila jeho zásadami obsaženými v *Cestě světla*.

Byl tedy Komenský zednář? Úplně to vyloučit nelze, protože nejstarší historicky doložené lóže existovaly už v 16. století a kořeny hnutí zřejmě sahají do ještě vzdálenější minulosti. Nevypadá to ale moc pravděpodobně, protože těžiště „prazednářství“ tehdy zřejmě leželo ve Skotsku a Irsku, kde se Komenský nepohyboval. Je ale naopak velmi pravděpodobné, že se jeho vedoucí osobnosti později světově proslulým myslitelem inspirovali. Nelze ostatně pochybovat o tom, že z Komenského čerpali osvícenci, encyklopedisté a možná i příslušníci dalšího tajného spolku zvaného ilumináti, kteří údajně byli architektky francouzské revoluce – a ti byli často také zednáři. A někdy prý byli všim tím dohromady...

Nechybí ale ani opačný názor: věhlasný pedagog se ve svých filozofických spisech mohl také inspirovat od tajných bratrstev stavebních hutí, které vzniku zednářství předcházely.

Někteří odborníci na tajné spolky ale přesto soudí, že vazba mezi Komenským a zednáři mohla být i méně volná. Moderní zednářství totiž nepochybně nevzniklo ze vzduchu, ale navazuje na starší hnutí. Často bývá v této souvislosti zmiňováno rozezkrciánství, které je podstatně mlhavějším a tajemnějším hnutím než okázale mystické zednářské lóže. Odtud už je k myšlence Komenského jako rozezkrciána, či dokonce zakladatele tohoto tajemného spolku jen krok.

To už jsou ale pouhé spekulace. Mnohem pravděpodobnější je, že zed-

náři se Komenským inspirovali a zakonzervovali jeho humanistické ideje v původní stylizaci s charakteristickými výrazovými formami a symboly používanými v 17. století.

Komenského příslušnost k tajným spolkům tedy sice není dokázána, zjevně však tato hnutí svými myšlenkami inspiroval a zanechal v nich trvalou stopu. S perpetuum mobile se to má právě naopak: o jeho úsilí v tomto směru není pochyb, byla to však slepá cesta. Přitom cesta, která ho stála mnoho času a energie.

Už jen z počtu spisů, které Komenský na toto téma zanechal, se dá soudit, že perpetuum mobile pro něj nepředstavovalo nijak okrajovou záležitost. Některé z těchto knih údajně měly i více než 500 stran. O sestrojení motoru nevyžadujícího přísun energie tedy Učitel národů usiloval s neobyčejnou houževnatostí. Ví se také, že byl manuálně dovedný a své vynálezy si vyráběl sám. To, co z Komenského děl věnovaných „samovolnému pohybu“ zbylo, dává bohužel jen velmi matné představy o směrech, kterými se v tomto snažení ubíral. Zdá se však, že nijak nevybočoval z tehdy běžných snah o využití pohybujičích se koulí, závaží a jiných těles. V době, která ještě neznala zákony o zachování hmoty a energie, mu to sotva lze mít za zlé.

Podivné však je, že některé dochované zlomky starých textů naznačují, že byl v tomto ohledu úspěšný, nebo si alespoň myslil, že úspěch je blízko. Kratší spis dokončený roku 1639 v Anglii údajně popisoval dvě stopy velký strojek, který se prý opravdu dlouhodobě pohyboval. Bohužel i toto dílko se ztratilo a existují jen zprávy o jeho obsahu.

Jan A. Novák v knize

ZÁHADNÉ VYNÁLEZY

Překvapivé vědomosti a utajované objevy.

Vydalo ji nakladatelství Alpress, Na Příkopě 3243, 708 01 Frýdek-Místek, tel.: 558 445 000, e-mail: alpress@alpress.cz, www.alpress.cz. Další informace o autorovi a jeho knihách na www.novakoviny.eu.

LIDÉ, PROBUĎTE SE, ZAČNĚTE POMÁHAT SOBĚ I DRUHÝM OD NEMOCÍ, STRACHU, NEGATIVNÍ ENERGIE, KARMY.

Osvobodte sebe, své okolí i celou naši nádhernou planetu. Získejte dar, který má pro Vás daleko větší cenu než všechno bohatství, všechny drahokamy tohoto světa. Osvobodte se od pozemských omezení, bolů a starostí.

Nabízím Vám zasvěcení do učení Atlantidy, neboli Shambally.

Pokud by jste měli o toto učení zájem, ozvěte se na telefonním čísle 733 382 894 nebo se podívejte na www.atlantidaprome.estranky.cz nebo napište na e-mail: becakovam@seznam.cz.